

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

РОЗДІЛ V. СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Урок 5.3. СЗСУ

Тема 5.1-1. Дотримання військовослужбовцями статутних взаємовідносин. Правила військової ввічливості та поведінки військовослужбовців. Порядок звернення до начальників, віддання та виконання наказів

Мета

Пояснити обов'язки військовослужбовців із дотримання військової дисципліни; заохочення та стягнення, що накладаються на солдат (матросів), сержантів (старшин).

План уроку

1. Дотримання військовослужбовцями статутних відносин.
2. Військова ввічливість, порядок звернення до начальника.
3. Порядок віддання і виконання наказів.

1. Дотримання військовослужбовцями статутних відносин

Відносини між військовослужбовцями ґрунтуються на взаємній повазі. Усі військовослужбовці під час зустрічі (обгону) вітають один одного, дотримуючись правил, визначених статутом. З питань служби звертаються один до одного на «ви».

Військовослужбовці мають постійно бути зразком високої культури, скромності та витримки, берегти військову честь, захищати свою й поважати чужу гідність, пам'ятати, що за їхньою поведінкою судять не лише про них, а й про Збройні сили України в цілому.

Військовослужбовці повинні бути ввічливими до цивільного населення, виявляти особливу увагу до літніх осіб, жінок і дітей, поступатися місцем у громадському транспорті, захищати честь і гідність громадян, сприяти дотриманню громадського порядку, надавати допомогу постраждалим під час нещасних випадків, стихійного лиха.

У громадських місцях, у міському транспорті та приміських поїздах військовослужбовець мусить запропонувати начальникові (старшому) своє місце, якщо немає вільних місць.

Коли під час зустрічі немає можливості вільно розминутися з начальником (старшим), підлеглий (молодший) повинен зійти з дороги і, вітаючи, пропустити його. У разі потреби обігнати начальника (старшого), військовослужбовець просить у нього дозволу на це.

2. Військова ввічливість, порядок звернення до начальника

Військова ввічливість — це постійний зразок високої культури, скромності й витримки, це збереження військової честі, це обов'язкове військове вітання як один із видів військового ритуалу. Військове вітання зобов'язані віддавати один одному всі військовослужбовці, в тому числі й рівні за військовим званням. Військове вітання віддають при зустрічі і при обгоні. Першими віддають військове вітання підлеглі та молодші за військовим званням.

Військовослужбовці зобов'язані віддавати військове вітання могилі Невідомого солдата, бойовим прапорам військових частин, військово-морському прапору під час прибуття на військовий корабель і в разі відбуття з нього, похоронним процесіям, що супроводжуються військовими. Коли виконується Державний Гімн України, військовослужбовці приймають положення «струнко» і прикладають руку до головного убору.

Правила військової ввічливості, поведінки і військового вітання обов'язкові також для прапорщиків, мічманів, офіцерів, генералів та адміралів, які перебувають у запасі або у відставці, якщо вони одягнені у військову форму.

Військовослужбовці, підлеглі й молодші, звертаючись у службових справах до начальників і старших, називають їх за військовим званням, додаючи перед званням слово «товариш», наприклад, «Товаришу сержант», «Товаришу прапорщик», «Товаришу капітан».

Коли хочуть звернутися до іншого військовослужбовця в присутності командира (начальника) чи старшого, просять на це дозволу командира (начальника) чи старшого, наприклад: «Товаришу майор. Дозвольте звернутися до лейтенанта Коваленка».

Зі службових та особистих питань військовослужбовець звертається до свого безпосереднього командира, а в разі необхідності — до вищого начальника. Начальники і старші, звертаючись із питань служби до підлеглих і молодших, називають їх за військовим званням і прізвищем або тільки за званням, додаючи в останньому випадку перед званням слово «товариш», наприклад, «Рядовий Коваленко» або «Товаришу рядовий»; «Сержант Шевчук» або «Товаришу сержант»; «Прапорщик Іваненко»; «Лейтенант Петренко» або «Товаришу лейтенант».

У вільний від служби час військовослужбовці можуть звертатись один до одного на ім'я, а до начальників і старших — на ім'я та по батькові.

Звертаючись один до одного поза строем, а також віддаючи чи вислуховуючи наказ, військовослужбовці мають стати у стройове положення «струнко», піднести руку до головного убору (в разі його наявності) й опустити її. Віддаючи або вислуховуючи рапорт, військовослужбовець опускає руку від головного убору після закінчення рапорту,

Військовослужбовець завжди, за всіх умов звертається до командира згідно з вимогами Статуту. Це стосується і таких, наприклад, випадків, коли солдат служить під командою земляка, товариша з цивільної роботи або навіть родича.

3. Порядок віддання і виконання наказів

Начальник має право віддавати підлеглому накази та перевіряти їхнє виконання.

Підлеглий зобов'язаний беззастережно виконувати накази начальника і ставитися до нього з повагою; якщо підлеглий вважає, що стосовно нього вчинено неправомірні дії, він повинен виконати наказ, а після цього може подати скаргу.

Начальники — це посадові особи, яким статuti надають певні права й обов'язки щодо підлеглих. Начальники, яким військовослужбовці підлегли за службою, зокрема і тимчасово, стають прямими начальниками для цих військовослужбовців. Найближчий до підлеглого прямий командир називається безпосереднім начальником.

Військовослужбовці, які за своїм службовим становищем і військовим званням не є відносно інших військовослужбовців начальниками або підлеглими, можуть бути старшими чи молодшими. Старшинство визначає військове звання. Старші за військовим званням мають право вимагати від молодших за званням додержання військової дисципліни, громадського порядку і форми одягу, а також правил поведінки і військового вітання. Молодші за званням повинні беззастережно виконувати всі вимоги старших.

У разі спільного виконання службових обов'язків військовослужбовцями, що не є підлеглими один одному, коли їхня службові відносини не визначені командиром (начальником), старший із них за посадою, а за рівних посад — старший за військовим званням є начальником.

Начальники мають право віддавати підлеглим накази і повинні перевіряти їхнє виконання. Підлегли повинні виконувати накази начальників (командирів).

Накази віддаються, як правило, в порядку підлеглості. У разі крайньої потреби старший начальник може віддати наказ підлеглому, минаючи його безпосереднього начальника, про що повідомляє безпосереднього начальника підлеглого чи наказує підлеглому особисто доповісти своєму безпосередньому начальникові.

Вислухавши наказ, військовослужбовець відповідає «Слухаюсь» і виконує його. Про виконання наказу військовослужбовець зобов'язаний доповісти начальникові, який віддав наказ, і своєму безпосередньому начальникові. Наказ має бути сформульований виразно, чітко, щоб не допустити його подвійного тлумачення і не викликати сумнівів у підлеглого щодо його змісту.

Начальник (командир), який віддав наказ, повинен забезпечити його виконання. Він несе відповідальність за наслідки та відповідність наказу чинному законодавству, а також за невжиття заходів щодо його виконання.

Якщо військовослужбовець, виконуючи наказ, одержав від іншого начальника, старшого за службовим становищем, новий наказ, який стає перешкодою для виконання попереднього, він доповідає про це начальникові, який віддав другий наказ, і за його згоди виконує останній. Начальник, який віддав новий наказ, повідомляє про це того начальника, що віддав попередній наказ.

Контрольні питання

1. Як військові Статути ЗС України регламентують взаємовідносини між військовослужбовцями?
2. Що таке військове вітання, як воно здійснюється?
3. Як військовослужбовці мають звертатися один до одного?
4. Порядок віддачі та виконання наказів.

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2015

Джерела:

Пархомчук В. В. Усі уроки до курсу «Захист Вітчизни». 10–11 класи / В. В. Пархомчук. — Х.: Вид. група «Основа», 2011. — 400 с. — (Серія «Усі уроки»).